

Српско археолошко друштво

Градски музеј Сомбор

СРПСКО АРХЕОЛОШКО ДРУШТВО

XLVI СКУПШТИНА И ГОДИШЊИ СКУП

Сомбор, 25-27. мај 2023. године

Програм, извештаји и апстракти

140 ГОДИНА

СРПСКОГ АРХЕОЛОШКОГ ДРУШТВА

Сомбор 2023

Организациони одбор скупа

Антонио Ратковић, градоначелник Града Сомбора

Давид Фирањ, директор Градског музеја Сомбор

Анђелка Путица, Градски музеј Сомбор

Викторија Узелац, Градски музеј Сомбор

др Огњен Младеновић, секретар Српског археолошког друштва

др Војислав Филиповић, потпредседник Српског археолошког друштва

др Адам Н. Црнобрња, председник Српског археолошког друштва

Научни одбор скупа

проф. др Душан Михаиловић, Филозофски факултет, Београд

prof. dr Martina Blečić Kavur, Univerza na Primorskem, Fakulteta za humanistične študije, Koper (SLO)

prof. dr Boris Kavur, Univerza na Primorskem, Fakulteta za humanistične študije, Koper (SLO)

dr Daria Ložnjak Dizdar, Institut za arheologiju, Zagreb

dr Marko Dizdar, Institut za arheologiju, Zagreb

др Драган Милановић, Археолошки институт, Београд

др Надежда Гавриловић Витас, Археолошки институт, Београд

Марин Бугар, Народни музеј, Крушевац

др Драгана Вуловић, Археолошки институт, Београд

др Видан Димић, Археолошки институт, Београд

мр Александар Алексић, Завод за заштиту споменика културе Ниш

др Војислав Филиповић, Археолошки институт, Београд

др Адам Н. Црнобрња, Народни музеј Србије

Приредили: Адам Црнобрња и Војислав Филиповић

Издавач: Српско археолошко друштво, Београд и Градски музеј Сомбор

За издавача: Адам Црнобрња и Давид Фирањ

Штампа: Colorgrafx, Beograd

Тираж: 150

Бесплатан примерак

ISBN 978-86-80094-22-9

Република Србија

XVLI скупштина и годишњи скуп Српског археолошког друштва и штампање ове публикације финансирани су средствима Министарства културе и Министарства, технолошког развоја и иновација Републике Србије

САДРЖАЈ

Програм XLVI годишњег скупа.....	5
Извештај о раду Управног одбора САД.....	15
Извештај о финансијском пословању САД.....	24
Извештаји о раду секција САД.....	26
Одбрањени радови на катедри за археологију.....	36
Записник са XLIV скупштине САД.....	39
Апстракти.....	45

Милица Радишић, Археолошки институт, Београд

НОВАЦ КАО ГРОБНИ ПРИЛОГ У НЕКРОПОЛАМА АРПАДОВСКОГ ПЕРИОДА У ВОЈВОДИНИ – НАДРЕГИОНАЛНА ПЕРСПЕКТИВА

Прилагање новца приликом сахрањивања представља обичај дугог трајања, који се практиковао од појаве првих металних кованица у античкој Грчкој све до данашњих дана. Обичај се испољавао различитим интензитетом у различитим регијама, а у појединим раздобљима је долазило и до његовог готово потпуног замирања. У досадашњим проучавањима средњовековних некропола у Србији нумизматичком материјалу није посвећена значајнија пажња. Војислав Јовановић је приредио једини преглед новца из средњовековних гробаља на територији бивше Југославије и Бугарске пре скоро педесет година, у две свеске часописа *Balcanoslavica* (1977, 1979). У том прегледу новац је разматран превасходно у светлу хронологије некропола, а не кроз његову улогу у фунерарној пракси. Области северно и јужно од Саве и Дунава су посматране интегрално иако су припадале двома културним и политичким сферама, Мађарској и Византији. С тим у вези, намеће се потреба за детаљнијим сагледавањем специфичности везаних за појавност новца у гробним контекстима оба региона.

Наиме, у периоду од 11. до 13. века тај манир је био знатно заступљенији у Панонској низији него на Балкану, при чему се у првој регији испољавао по одређеној матрици – кованица се најчешће полагала у уста, шаку или на груди покојника. Иако се због евентуалног повезивања с паганским веровањима може наслутити да није била по укусу цркве, пракса је напротив била веома присутна на некрополама Карпатског басена. Пре четрдесет година у Мађарској је било познато 120 некропола са нумизматичким налазима, који углавном представљају ковања мађарских владара. Знатан број нових локалитета је истражен у међувремену, али немамо податке о тренутној статистици. У саопштењу ће бити речи о узорку новца из некропола арпадовског периода у Војводини као интегралног подручја средњовековне мађарске краљевине, уз тумачење друштвено-економских процеса који су утицали на карактер обичаја, на првом месту довршавање христјанизације и убрзана монетаризација централноевропског региона.